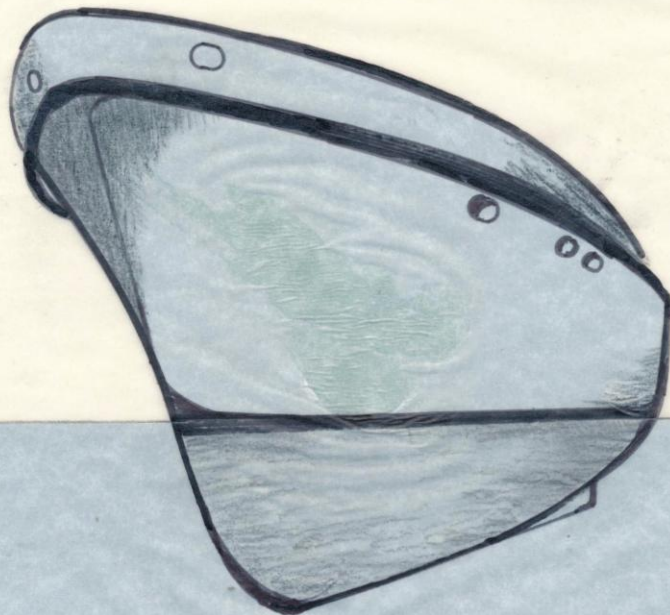


Deel I

Fotoverslag van Scheeps- en Jachtbouw W.W. Eltink 1959 - 1967



Samenstelling en foto's: (Rien) M.F.J. van Os.
Waar andere bronnen gebruikt zijn, is dat vermeld.



Foto Rademaker

Voorgeschiedenis:

Dijkhuizen bij het einde van de Strang in Beneden Leeuwen vóór 1944. Op de voorgrond een aantal in die tijd nog niet overdekte parlevinkerbotten. Ze hadden toen al wel allemaal een motor. Uiterst links is het oude dijkhuis te zien van de familie Eltink met aan de voet van het huis de scheepshelling. Tot die tijd maakten de dijkhuizen een belangrijk deel uit van het dorp. Veel van deze bewoners verdienden hun brood met de handel op en aan de rivier en in de scheepsbouw en scheepsreparatie.

Al deze huizen zijn in september 1944 door de Duitsers afgebrand, tegelijk met nog een 50-tal andere dijkhuizen verderop. Ze deden dit waarschijnlijk uit machtsvertoon en uit ongenoegen met de houding van de bevolking tegenover de terugtrekkende Duitse bezetter.

Rijkswaterstaat wilde later op geen enkele dijk meer herbouw of nieuwbouw van woningen. Alleen nog de bestaande gebouwen werden gedoogd. Mede daardoor maar ook door schaalvergroting van het slooptransport, werd de handel en de verbinding met de scheepvaart op de Waal steeds minder. Veel later werd op de Strang vooral het wonen op arken en woonboten steeds belangrijker.



Helm van den Bogaard als pionier in de parlevinkkerij rond 1930. Hijzelf aan de roerriemen en met gehesen sprietzeil. In 1932 kocht hij het beurtschip "Nathalie", waarmee hij tot 1944 gevaren heeft. Toen werd de Nathalie door de Duitse bezetter in Tiel tot zinken gebracht.



Dit is de 'Goliath' (ex Hanjo, ex Anthonius),
15 x 5,2 x 1,2m, 35 ton, gebouwd in 1930 bij Gebr. Eltink te Beneden-Leeuwen.

Zeilende schokker zoals die in het begin van de 20e eeuw nog veel gebruikt werden voor de visvangst en bewoning op de Maas en de Waal. Het is een stalen, geklonken schip met houten zijwaarden en een zware ankerlier op het voordek. Waarschijnlijk nog zonder motor. Het linnen grootzeil heeft een losse broek (onderlijk) met reefknuttels en een gaffel. *Weet iemand nog iets van de eerste eigenaars van dit schip? Ik denk daarbij ook aan een legendarisch bootmens als Arie Schiffart.*



Boven de proviantboot van H. Meyer in Lobith in 50-er jaren.
Bovenstaande boot werd gebouwd bij de gebroeders Eltink.
In de 60-er jaren is een nieuwe boot voor hem gebouwd.



A.W.v.d. Berk en Zoon, Vletten en Roeibootten maker
en scheepsreparatie te Leeuwen

Foto's Rademaker, archief Frans Toebast.



v.r.n.l. Toon van den Berk (met hangsnor), zijn zoon Gradus en hun opdrachtgevers op de SCFIE.

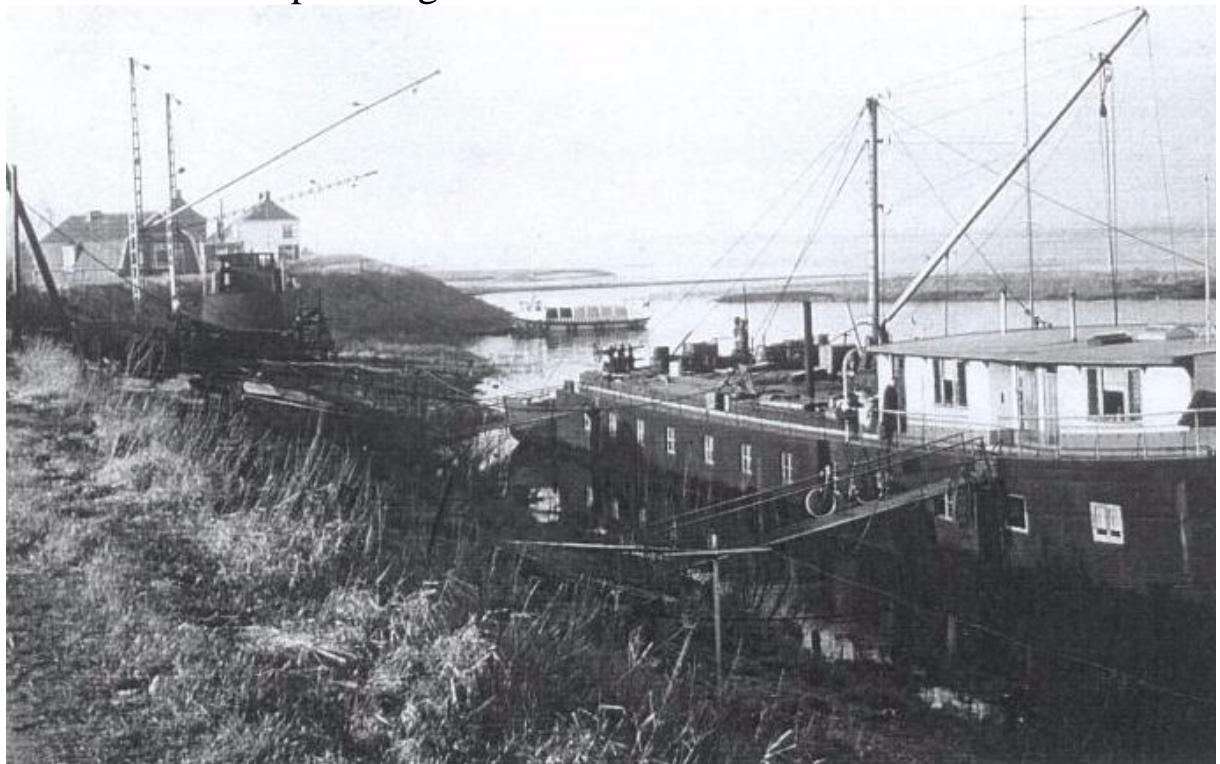
Toon en zijn zoon Gradus van den Berk hadden een kleine werf aan het einde van de Strang. Het bedrijf werd in 1970 overgenomen door Woudenberg en zoon. Bovenstaande halfopen ventersboten stammen uit de 30-er jaren.



Halfopen ventersboot zoals die tot in de 50-er jaren nog veel op de Waal voeren. Op de roef van de boot rechtsonder, nu met een overdekte stuurhut, staat de naam SCFIE. De namen van boten en de fotograaf zijn niet helemaal duidelijk. Uit het archief van Frans Toebast.



Proviandboot "Pelikaan" van Frans Toebast (de oude), afgemeerd tegenover zijn café "De Pelikaan". Op de open oudere boot is in 1959 deze overdekte opbouw gemaakt. Foto: Ver. Binnenvaart



"Metallurgica" rond 1962. Op de achtergrond het woonhuis en de parlevinkerboot van Slagerij Lemmers. Casco voor Van Lent in de Kaag staat op de helling.



Het werkschip "Metallurgica" op de achtergrond.
Links vooraan de woonark van Nol van den Bogaard.
Rechts de varende bakenmeester van Rijkswaterstaat.



Helling met op de voorgrond een bedrijfsvaartuig in aanbouw.
De pas gereed zijnde 'Dor Lei' van Thé Scheers en enkele aange-
meerde schepen. De kranen staan op de helling en op het werkschip.

Op de achtergrond de toenmalige loswal met het na de oorlog weer opgebouwde schipperscafé van Jan van Os.

Vooral in de eerste helft van de vorige eeuw werkten er veel parlevinkerboten op de Waal, veelal nog met open en halfopen boten.

In 1950 waren in Beneden Leeuwen actief:*

Johan van Beek,

Nol van den Bogaard (de oude Nol),

Rein Fransen,

Wim Gubbels,

Wim Kolvenbach,

Martien Salet,

Kees Schoots.

Frans Toebast,

Niek Wakker,

In 1951 begon Cor Lemmers met zijn boot met vleeswaren.

Later, tot ver in de 60-er jaren werkten nog als parlevinker:

In Beneden Leeuwen: Nol van den Bogaard met levensmiddelen.

Zijn neef Nol van den Bogaard (zoon van Nol's broer Hel v/d Bogaard.) met drinkwaterboot en victualiën.

Cor Lemmers met vleeswaren,

Frans Toebast met levensmiddelen.

Toon en Hendrik Udo met sloopstoebehoren.

Dreumel: Vader en zoon Jan en Johan Kusters.

Grad Salet.

Jan van Deursen.

Tiel: Evert Udo.

Louis van Deurzen

Deest: Beukema en zonen.

Aan de Duitse grens: Thé Scheers, H. Meyer en een aantal anderen.

Het bouwen van parlevinkerboten of ventersboten was in deze jaren een belangrijk onderdeel van de kleine scheepsbouw. Na de 60-er jaren was het snel afgelopen met de parlevinkerij. De nomadisch levende schippersfamilies die met hun gezinnen met langzaam varende schepen in hoofdzaak op Duitsland voeren, moesten plaats maken voor veel grotere en veel snellere schepen. Deze moderne schepen

hadden gewoonlijk geen vrouw of gezin aan boord. Ze voeren met mannelijke bezettingen die al in Rotterdam voor de komende reis van een compleet voedselpakket voorzien waren. Zij konden en mochten van hun reders onderweg niet meer kalm aan doen voor een praatje en gezellig winkelen bij een parlevinkerboot. Langzamerhand moest de een na de andere parlevinker ermee ophouden.



1952 Foto: collectie Nol van den Bogaard
De "GERI" met de toen 17-jarige Nol van Den Bogaard, zittend op zijn sleep- en werkboot in de Veerhaven in Druten. Op de helling van de Gebroeders Eltink is daar in 1956 een 60 pk Bohm & Keller inge-

bouwd. Later, na de verkoop aan de Franse staat, is de boot door Nol zelf naar haar volgende thuishaven Calais gevaren.



Het werkschip “Metallurgica” met langs zij de twee eerst gebouwde schepen in 1959 -’60 onder beheer van Wiel Eltink.

Harrie Eltink heeft met zijn zonen vanaf 1959 een eigen werf in Mook voortgezet, later verplaatst naar Katwijk aan de Maas en naar Heijen. De witte boot is een ontwerp van Geert Eltink, gebouwd in opdracht van de gebroeders Teun en Jaap Brugman in Rotterdam. Deze boot, die toen al spidoboot werd genoemd, diende voor het vervoer van mensen en goederen in de Rotterdamse haven. De boot is gebouwd op het achterdek van de “Metallurgica” door Geert Eltink en de samensteller van dit verslag. Het vaartuig is jaren later in de haven van Rotterdam als ijsbreker in gebruik geweest. Voor deze licht gebouwde boot betekende dat het einde van haar bestaan.

Achter de witte boot is de donkere, ronde achtersteven te zien van de “Billet”, een loodsboot van 8 meter, gebouwd voor Ierse rekening. Het was het eerste in 1959 nog op de oude helling gebouwde schip.



Van links naar rechts: Wiel Eltink in de roeiboort en de sleepboot Duo voor reparatie. Het ponton achter het werkschip is een zolderbak, in gebruik als werkplatform, liggend tegen de achterkant van het werkschip.



Proefvaart van de "Billet" in de Strang.

Een van de eerste op de helling gebouwde schepen na 1959. Het was een loodsboot met klassieke 4-cylinder Kelvin dieselmotor, met veel glanzende koperen onderdelen.

Bestemming: de baai van Cobh, de haven bij de stad Cork in het zuiden van Ierland.



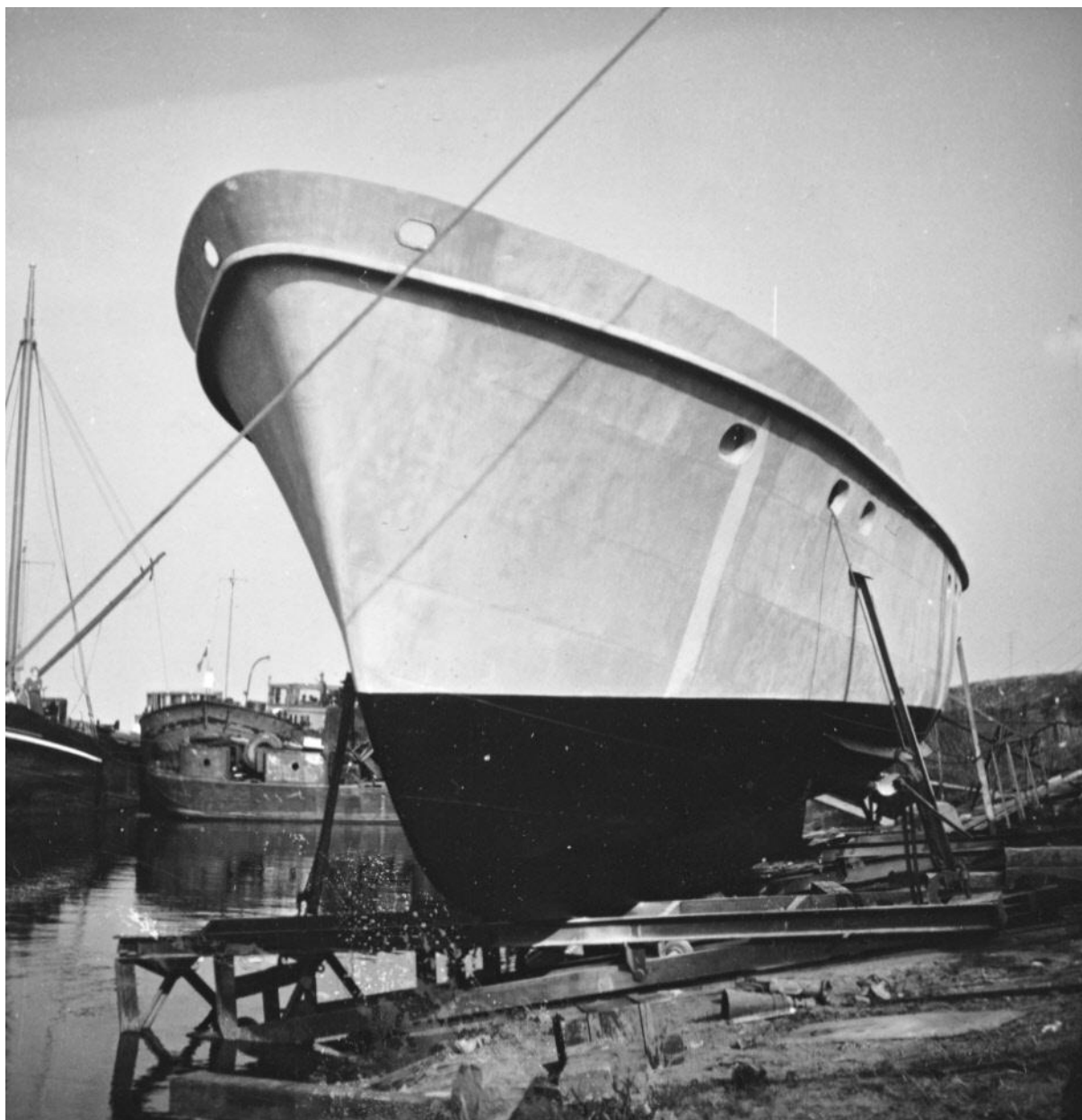
Billet met de (slecht leesbare) naam van de thuishaven Cobh op de achtersteven in de Strang rond 1960.
Wiel Eltink aan het stuurwiel.



Schilder legt de laatste hand op de Billet, liggend voor het werkschip
"Metallurgica"



Het woongedeelte van het werkschip “Metallurgica.”
Op de voorgrond de spidoboot van de Gebroeders Brugman in Rotterdam / Barendrecht.



Een van de eerste onder beheer van W.W. Eltink op de helling aan de Strang gebouwde casco's voor een jacht in 1961.
Op de achtergrond het werkschip met aanliggende schepen.

Opdracht en ontwerp:

Jachtwerf Dekker in Aalsmeer.

Betimmering en afwerking:

Dekker Aalsmeer.

Eigenaar:

Mr Beelaerts van Blokland.



Het voorgaande casco te water.
Wim van der Logt rondspringend over het gangboord.
Op de voorgrond staat een nieuw schip alweer in de platen op de helling.



De parlevinkerboot "Dor Lei" van Thé Scheers uit Doornenburg gereed, liggend achter het werkschip "Matallurgica" in 1961. Met de eigenaren achter de stuurhut?



De "Dor Lei" op de Waal.



Casco van de riviersleepboot "Albert II" bijna gereed op de helling aan de Dijk.



De "Albert II" kort na de tewaterlating ± 1962 Foto: Bouhuis, Tiel.



Albert II klaar voor vertrek. Opdrachtgever/eigenaar Messendorp.
Ontwerp Herman Jansen, Monnickendam ± 1962. Foto: Bouhuis, Tiel.



± 1962 Een van de casco's, gebouwd in opdracht van Jachtbouw Van
Lent. Deze is nog aan de Strang gebouwd en later in de Kaag verder
afgebouwd voor Amerikaanse rekening.
John Kennedy was toen president, vandaar de naam!



Parlevinkerboot van A. (Cap) Beukema uit Deest bij hoog water.
De foto is genomen vanaf het werkschip “Metallurgica”
Op het voordek Wiel Eltink.
De parlevinkerboot van Cor Lemmers en de Slagerij met winkel van
de familie Lemmers op de achtergrond tegen de Dijk.



De "Seehund"

Zwartwit foto's van Max Körfer, 1962.

18 meter lange Hafengebarkasse, op de helling tegen de dijk gebouwd.
Werkboot voor transport en sleepwerk in de haven van Kiel aan de Oostzee.

Opdrachtgever: Sleepbootbedrijf Max Körfer in Kiel, Duitsland.

Ontwerp: Herman Jansen, Monnickendam.

Betimmering: Gebroeders Wakker.

Gebouwd: Op de oude helling tegen de dijk aan de Strang, achter het werkschip "Metallurgica."



De “Seehund” van Max Körfer.



De “Seehund” in de haven van Kiel.



Alleen de naam "Flevo" gevonden.



Het is duidelijk een sleepvlet maar van wie?
Opvallend is de zware opbouw.



En nog meer mensen.



Het is net of ze erbij horen!

De leguaan op de voorsteven is van een halve autoband gemaakt.

E-mail m.os11@chello.nl

Internet: www.monus-icks.nl